

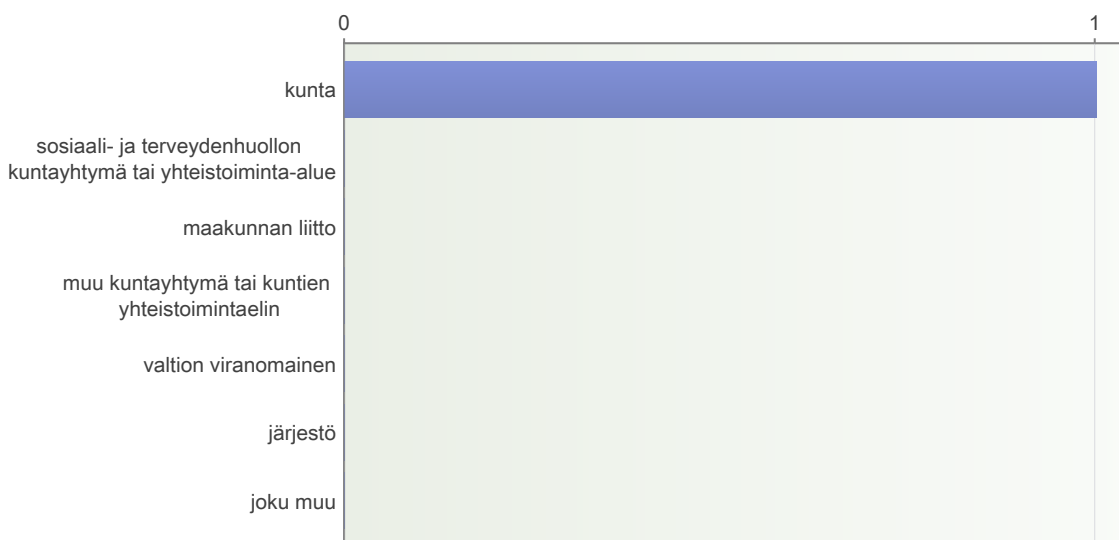
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Ruokolahden kunta	Susanna Kaskinen	Antti Pätilä	17.10.2016	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-ratkaisussa on keskitytty palvelujärjestelmän yhdenmukaiseen organisointitapaan ja hallintoon koko maan tasolla. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseen ja palvelujen käyttäjän näkökulman huomioonottamiseen olisi uudistuksessa keskityttävä enemmän.

Valinnanvapausmallin mukaan ottaminen uudistukseen johtaa tilanteeseen, jossa kasvukeskitymissä asukkailla on aidot valinnanvapauden mahdollisuudet, mutta syrjäseutujen asukkailla ei. Monituottajamalli ei takaa, että palveluintegraatio toteutuu ja palvelut ovat saatavilla asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Nähtävissä on, että asiakas joutuu todennäköisesti asioimaan monen eri palveluntuottajan kanssa riippuen siitä, millaisesta asiasta kulloinkin on kysymys. Asiointiprosessit voivat olla katkonaisia, mikäli monitoimijaverkossa tiedon kulku ja hoitoketjut eivät ole kitkattomia. Hallituksen esityksessä ehdotetun monituottajamallin organisointi ja valinnanvapauden sisältö ovat ratkaisevassa asemassa palveluiden saatavuuden tosiasiallisessa toteutumisessa. Palvelujen saatavuuden erilaistuminen voi pahimmillaan johtaa jopa terveys- ja hyvinvointierojen kasvamiseen.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys nojaa vahvasti siihen, että markkinaehtoinen perustason terveydenhuolto, valtion rahoitus maakunnille ja tiivis maakuntiin kohdistuva valtion ohjaus ja keskitetyt tukipalveluyhtiöt, toisivat kustannustehokkuutta toimintaan. Arviointia varsinkin niistä vaikutuksista, jotka ehdotetulla järjestelmällä voidaan saavuttaa tai olla saavuttamatta kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja sitä kautta terveystasossa, tarvittaisiin enemmän.

Kustannusten kasvun hillitseminen 3 miljardilla eurolla voi johtaa siihen, että säästöt tehdään maakunnan rahoitusta leikkaamalla riippumatta palvelutarpeesta ja saatavilla olevista hoitomenetelmistä. Tämäkin on uhka kansalaisten yhdenvertaisuudelle palvelujen saatavuudessa. Maakuntarahoituksen mekaaninen leikkaaminen ei ole toimiva ratkaisu, vaan sopeutustoimissa pitää voida ottaa huomioon alueitten erilaiset olosuhteet ja ylipäättään mahdollisuudet tehdä säästöjä asiakkaiden yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden vaarantumatta.

Kuntien toiminnan ja investointien rahavirrat puolestaan vähenevät ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa uudistuksen vuoksi. Kun kuntien investointimahdollisuudet heikkenevät, sillä on kielteinen vaikutus myös kokonaistalouden kehitykseen. Uudistuksen yhteydessä on taattava se, ettei kuntien velkojen asema heikkene, kuten ei myöskään kuntien ja jäljelle jäävien kuntayhtymien asema lainamarkkinoilla.

Uudistuksen läpivieminen vie alussa paljon resursseja. Esimerkiksi palkkaharmonisointi ja uudet tieto- ja viestintätekniikan järjestelmät vievät arviolta liki miljardi euroa. Mahdollinen kustannusten taittuminen tulee vasta pidemmän ajan kuluessa. Muutoksen toteuttaminen voi olla kustannuksiltaan pienempi, jos hyödynnetään jo olemassa olevaa organisaatioiden yhteistyötä, kokemusta ja osaamista. Pällekkäisten uusien rakenteiden perustamista tulisi välttää.

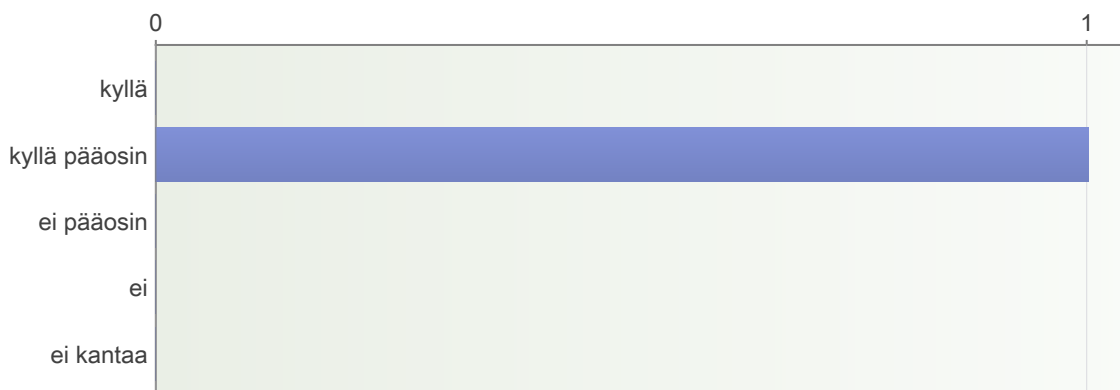
5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys lisää näennäisesti kansanvaltaista päätöksentekoa, mutta käytännössä jättää hyvin vähän liikkumavaraa päätöksentekijöille. Valtion rahoitus ja sen perusteella legitimoitu vahva maakuntiin kohdistuva ohjaus kaventaa päätösvaltaa. Esityksen ongelmakohtiin kuuluu mm. se, että oikeus päättää palveluiden tuotantotavasta on erittäin rajoitettu. Maakunnalle asetetut velvoitteet esim. yhtiöittämisestä ja valtakunnallisten in-house -yhtiöiden palveluiden käyttämisestä, maakuntien lainanoton rajoittaminen, puuttuva verotusoikeus, investointien ohjaus ja palvelujen kokoaminen vain joidenkin maakuntien järjestettäväksi vievät maakuntien aseman hyvin kauaksi Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjassa määritellystä paikallisen itsehallinnon käsitteestä eli oikeudesta ja kelpoisuudesta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti. Palvelujen järjestämisvastuun, tuottamis- ja rahoittamisvastuun erottaminen toisistaan luovat ohjaussuhteiltaan ja organisaatiomuodoiltaan monisyisen rakenteen, jossa poliittisen päätöksenteon ja vastuunkannon yhteys hämärtyy. Esityksessä ehdotettuja rajoituksia ja velvoitteita pitäisi monin osin lieventää, jotta aidolle kansanvaltaiselle päätöksenteolle jäisi enemmän sijaa.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

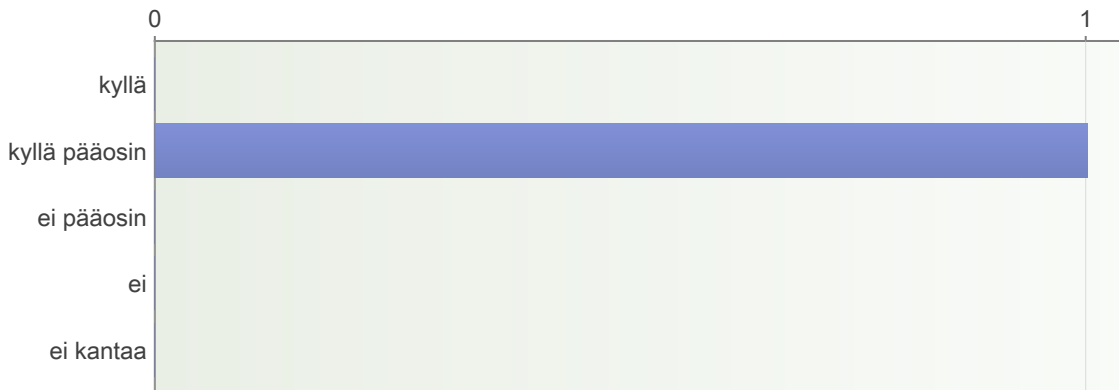
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnan hallintoa ja johtamista (valtuusto, maakuntahallitus ja niiden tehtävät sekä oikeus hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta), luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa. Säännökset ovat suhteellisen ongelmattomia maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiseksi. Suurimmat haasteet ovat tilaaja-tuottaja –mallin ja yhtiöittämisveloitteen vuoksi muodostuvan maakuntakonsernin johtamisessa ja ohjauksessa. Maakunnan lakisääteisten tehtävien ohella lain pitää mahdollistaa se, että maakunta voi ottaa hoitaakseen kunnilta muitakin kuin lakisääteisiin tehtäviin liittyviä tehtäviä ja sopia maakunnan ja kuntien välisestä yhteistyöstä, palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta samoin reunaehdoin kuin kuntalaissa on säädetty. Maakunnan tehtäväalan sitominen vain lakisääteisiin tehtäviin on monissa maakunnissa pitkälle viedyn maakunnallisen yhteistyön kannalta heikennys. Maakunnat ja kunnat ovat jatkossakin tiiviissä vuorovaikutus- ja riippuvuussuhteessa toisiinsa, eivät vain nyt laissa ehdotettujen tehtävien hoidossa. Erilaiset yhteistyön muodot ja tavat erilaisiin paikallisiin olosuhteisiin sovitettuina tuovat joustavuutta toimintaympäristön muutoksiin vastaamisessa. Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännöksiin valtakunnallisista palvelukeskuksista on vaikea ottaa kantaa, koska uusien palvelukeskusten perustamisen vaatimista kustannuksista, rahoituksesta, henkilöstömääristä tai ansaintamalleista ei ole vielä tarkempia arvioita. Maakunnille on kuitenkin asetettu palveluiden käyttövelvollisuus. Tämänhetkisen tiedon valossa säännöksiä ei ehdotetussa laajuudessa tarvita. Jo vuosia toimineiden valtakunnallisten ja maakunnallisten tukipalveluyhtiöiden osaaminen, resurssit ja kokemus palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä on hyödynnettävä eikä perustaa uusia organisaatioita. On myös mietittävä, mitä jo olemassa olevien valtakunnallisesti toimivien kuntayhtiöiden ja maakunnallisesti toimivien kuntien palveluyhtiöiden liiketoiminnalle tapahtuu uudistuksen toteutuessa ja ovatko valtion toimet tällöin niiden kannalta perusteltuja. Palvelukeskusten selvitystyö on meneillään, ja olisi aiheellista selvittää palveluiden tuottamista verkostomaisesti jo olemassa olevien tukipalveluorganisaatioiden avulla. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista ja eri palvelukeskusten tehtävistä jättää liian avoimeksi palvelukeskusten ohjausta, päätöksentekoa ja maakuntien vaikutusmahdollisuuksia koskevia seikkoja. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskuksen roolia vielä hahmotellaan. Kiinteistöjen kohtalo on ylipäättänsä erittäin ongelmallinen kysymys kunnille, joiden palveluverkon kannalta tarpeettomiksi käyvät sote-kiinteistöt jäävät kuntien vastuulle. Kiinteistöinvestoinnit on aikanaan tehty vuosikymmeniksi kunnille lailla määrättyjen tehtävien hoitamiseksi. Kysymyksen kokoluokan vuoksi tulisi vielä tarkastella vaihtoehtoisia ratkaisuja. Pääperiaatteena tulee olla, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen

käyttötarpeeseen.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

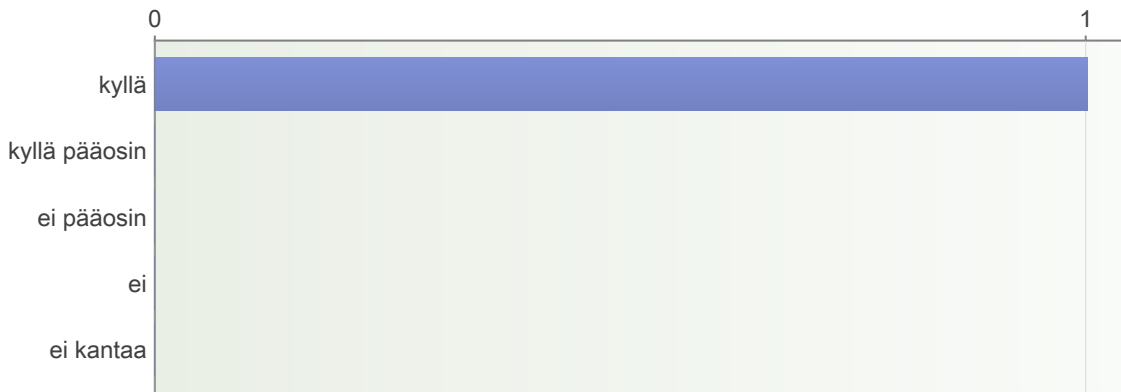

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valmisteilla olevassa maakuntien tehtävien erityislainsäädännössä on varmistettava se, etteivät maakunnan tehtävät ole rinnakkaisia tai päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa. Selkeyttämistä vaatii esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä työnjako ja tehtävät maakuntien ja kuntien välillä. Ympäristöasioiden hoidossa osa nykyisten ELY:jen tehtävistä siirtyy tulevaan AVI:in ja osa jää kuntiin. Maakunnilla tulisi olla suurempi rooli ympäristötehtävien hoitamisessa, mikä edesauttaisi mm. aluekehitystehtävien hoitamista jo valmistelun alusta alkaen (vrt. esim. liikenteen ja maankäytön suunnittelu). Valvonta, lupamenettelyt, luonnonsuojelutehtävät sekä yleisen edunvalvonnan tehtävät tulee olla maakuntahallinnon tehtävänä. Ympäristöterveydenhuollon lisäksi tulisi olla mahdollisuus hoitaa ympäristönsuojelun tehtäviä maakunnallisesti, ja siitä olisi säädettävä kuten rakennusvalvonnasta on säädetty. Kasvupalveluissakin työnjaon selkeyttäminen maakuntien ja kuntien välillä on tarpeen. Niissäkään ei saisi olla päällekkäisyyttä, vaan maakunnan pitää voida sopia kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. Pelastustoimen organisointi viiden pelastusalueen mukaisesti ei ole paras mahdollinen ratkaisu ensihoidossa. Päivystyssairaalan ja ensihoidon tiivis yhteys on ollut Etelä-Karjalassa hyvin toimiva eikä sen kehittämistä saa vaikeuttaa lakiteknisillä tai organisatorisilla ratkaisuilla.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

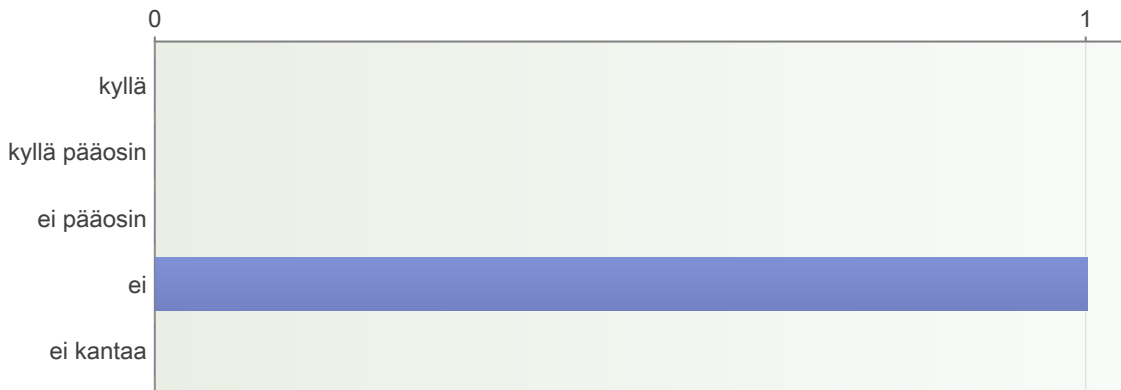

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntalakiluonnos vastaa kuntalain sääntelyä ja tältä osin puitteet asukkaiden osallistumiselle ovat kunnossa. Haasteet syntyvät osallistumisen käytännön toteutuksessa. Päätöksenteon hahmottaminen ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttäminen monimutkaisessa sote-toimijoiden ja ohjaussuhteiden kentässä voi olla hankalaa.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

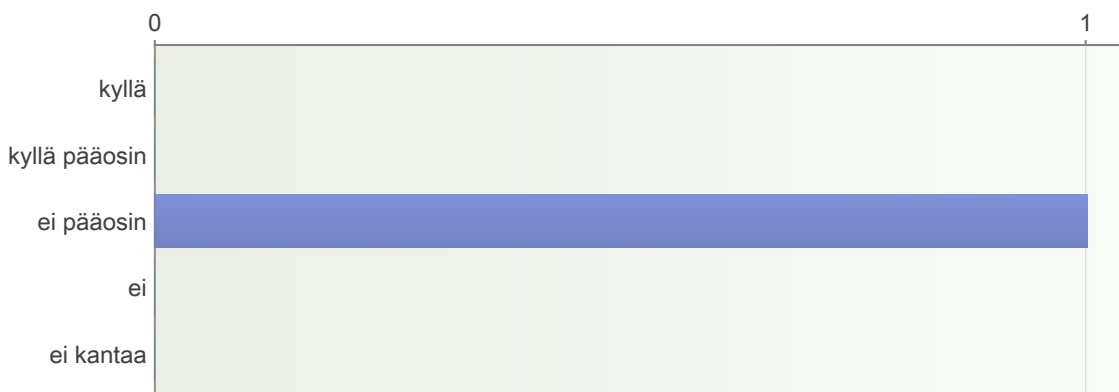
Avoimet vastaukset: ei

- Maakunnan palvelulaitos vastaa maakunnan palvelutuotannosta ja sen talouden, resurssien sekä asiantuntemuksen perusteella muodostuva valta on erittäin merkittävä verrattuna maakuntahallitukseen ja sen alaisiin viranhaltijoihin eli palveluiden järjestäjään. Palvelulaitoksen rooli suhteessa muihin palveluja toteuttaviin organisaatioihin ja niiden ohjaukseen on myös merkittävä. Palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle tekee toiminnan johtamisesta sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnasta ongelmallista. Tämänkaltaista tilaaja-tuottaja –mallia on koeteltu kunnissa eivätkä kokemukset ole olleet rohkaisevia. Johtamisrakenteessa olisi selkeää, että palvelulaitos muodostuisi useammasta maakunnan suorassa alaisuudessa olevasta palvelulaitoksesta tai -yksiköstä, joita johdetaan yhteen maakunnan tasolla eikä yhden palvelulaitoksen sisällä. Palvelulaitos itsenäisenä oikeushenkilönä ilman luottamushenkilöohjausta on erittäin poikkeuksellinen organisaatio. Esimerkiksi muita organisaatioita (ml. yhtiöt) voidaan johtaa

luottamushenkilöiden toimesta. Mikä tekee tästä oman tuotannon kokonaisuudesta niin erityisen, että se ei ole mahdollista? Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän (Eksote) kokemus on, että luottamushenkilöjohdon alaisuudessa on onnistuttu sekä tehostamaan että kehittämään toimintaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulisikin olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnan rahoituksen peruseriaatteisiin tulisi kuulua yleiskatteellisuus ja myöhemmin myös verotusoikeus. Alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittaminen muodostavat nyky muodossaan tarpeettoman tiukat reunaehdot maakuntien tarkoituksenmukaiselle taloudenhoidolle.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

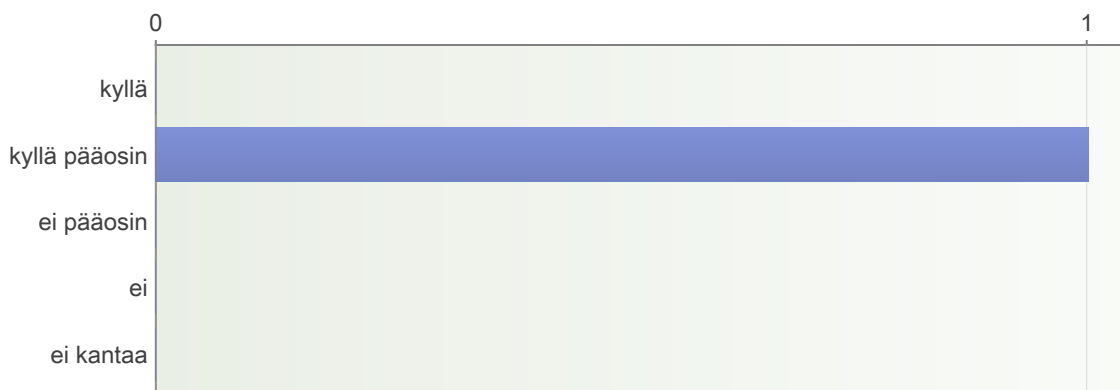
Vastaajien määrä: 1

- Kokonaisvaltainen tiedontarve sote- ja muissa palveluissa tulee olemaan suurta, joten tiedon saatavuuteen eri tietolähteistä ja tietojen yhdistämiseen maakuntatasolla on oltava mahdollisuudet. Tietosuojalainsäädäntö asettaa jo nykyisin esteitä tiedon hyödyntämiselle jopa yhden organisaation sisällä. On vaikea nähdä palvelutuotannon olevan sujuvaa, jos tiedonkulku eri toimijoiden välillä on kankeaa tai tietosuojakysymysten vuoksi mahdotonta.

Yhtenäinen rakenne Etelä-Karjalassa on osittain mahdollistanut tiedon hyötykäytön prosessien johtamisessa ja tällaista kehittämistyötä pitäisi voida jatkaa. Yhteistyön kuntien ja maakunnan välillä tulee olla mahdollista ja suotavaa maakunnan tahtotilan mukaisesti. Mm. työllisyys, elinkeinopalvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä asukkaiden osallisuus vaativat yhteistyötä. Etelä-Karjalassa on paljon kokemusta erilaisista yhteistyömuodoista ja -aloista kuntien, kuntayhtymien ja kunnallisten yhtiöiden kesken. Sopimisen tarve järkevimmistä toimintatavoista ja prosesseista tuskin poistuu jatkossakaan.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

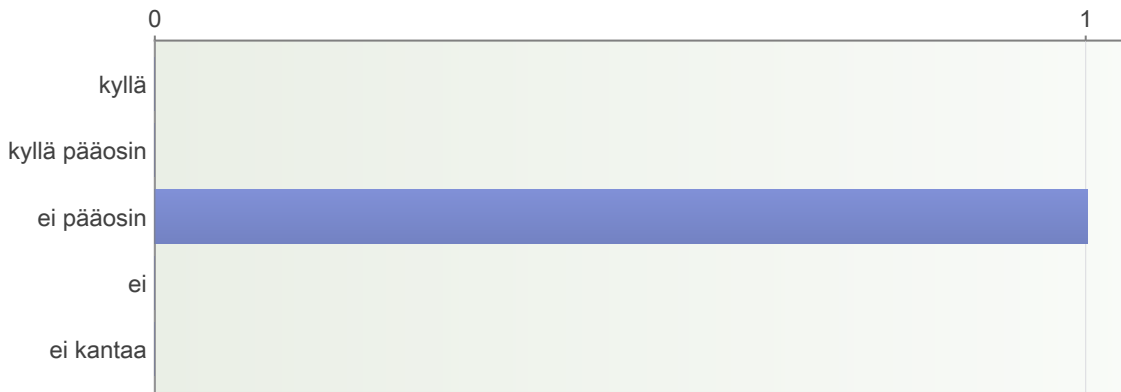

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus ovat sote-uudistuksen kantavia teemoja. Vaikka palvelut haluttaisiinkin tuottaa lähellä asiakasta, olosuhteiden pakosta palveluiden tietyntasteinen keskittäminen on vääjäämätöntä henkilöstöressurssien riittävyyden ja kustannustehokkuuden vuoksi. Olennaisinta palveluiden saatavuudessa on kuitenkin valinnanvapausmallin sisältö ja toteutustapa (ks. vastaus kysymykseen 1). Toinen tärkeä kysymys on suurempiin kokonaisuuksiin koottujen palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittely sekä näiden palvelujen tuottamistapa. Palvelusta vastaava maakunta päättäisi kyseisistä asioista eivätkä muut maakunnat saisi tuottaa tai hankkia muualta näitä palveluja. Vaikuttamiskeinoksi jäisi valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Se ei välttämättä ole riittävä tapa vaikuttamiseen ja voi olla altis sopimuserimielisyyksille.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

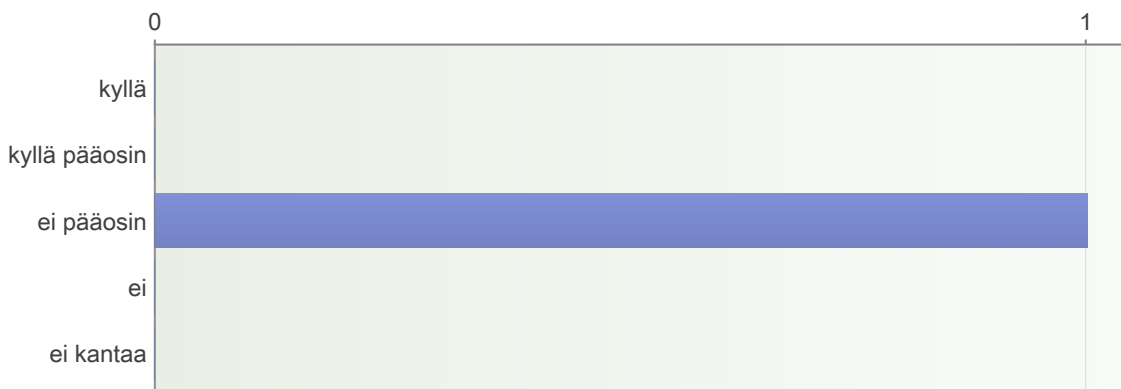

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yhteistyösopimuksen sitovuutta murtaa valtiolle annettava toimivalta. Ylipäätänsä valtion mahdollisuus puuttua operatiiviseen toimintaan ja päätöksentekoon järjestämislain 17 ja 18 §:ien mukaisesti on arveluttavaa.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

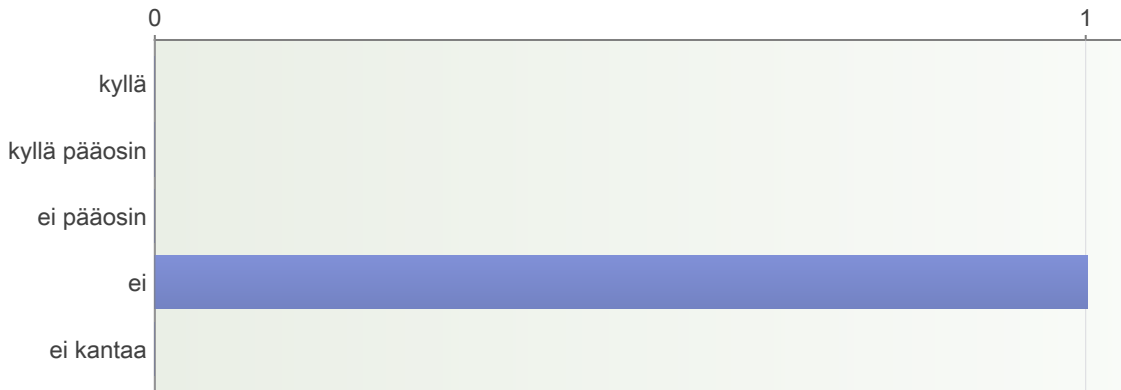
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Palveluintegraatiossa ovat mukana maakunta- ja kuntataso, sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalvelut, eri palveluntuottajat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla ja maakunnat ja yhteistyöalueet. Kokonaisuudesta muodostuu niin vaativa, että on kyseenalaista, löytyykö maakunnissa riittävää osaamista kokonaisuuden hallitsemiseen. Asiakkaan näkökulmasta palveluiden saumatonta ja sujuvaa ketjua ei toteutusmallissa ole näkyvissä. Kun integraation toteutuminen on suuresti riippuvainen nopeasti saatavilla olevasta ja eheästä asiakas- ja potilastiedosta, jonka käsittelyssä on kuitenkin otettava huomioon salassapitosäännökset ja asiakkaan tiedollinen itsemääräämisoikeus, vaikeuskerroin kasvaa entisestään. Uudistuksessa on ehdottomasti varmistettava tiedon kulun prosessit, tiedon saatavuus ja käsittelyoikeudet.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalvissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

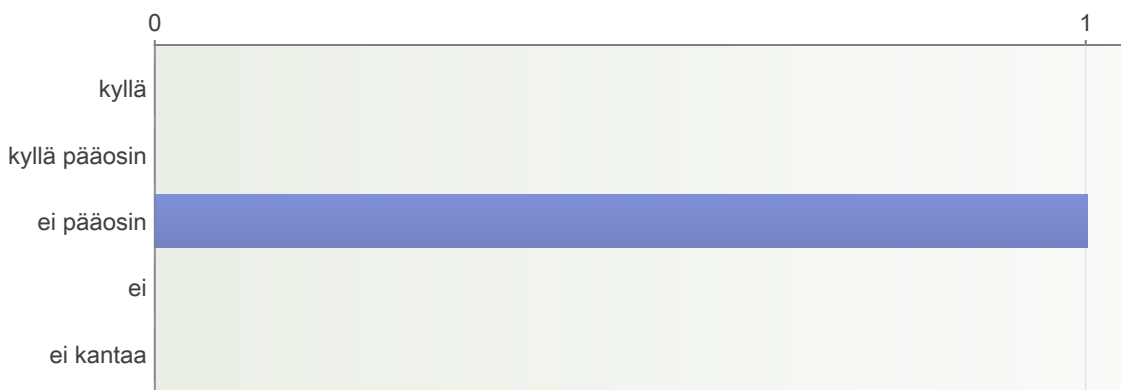

Avoimet vastaukset: ei

- Mielenkiintoista on, että valtioneuvoston päätöksillä ryhdytään ohjaamaan maakuntia sitovasti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämisen edellyttämässä toimenpiteissä sekä laajakantoisten investointien ja tietojärjestelmäpalvelujen toteuttamisessa. Jos maakuntien kohdalla puhutaan itsehallinnosta, on perin erikoista, että valtiolle tulee näinkin vahvoja ohjausmekanismeja. Ruokolahden kunnan mielestä ohjauksen yksityiskohtaisuus on liiallista ja valtioneuvostotasoinen päätöksenteko epätarkoituksenmukaista.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

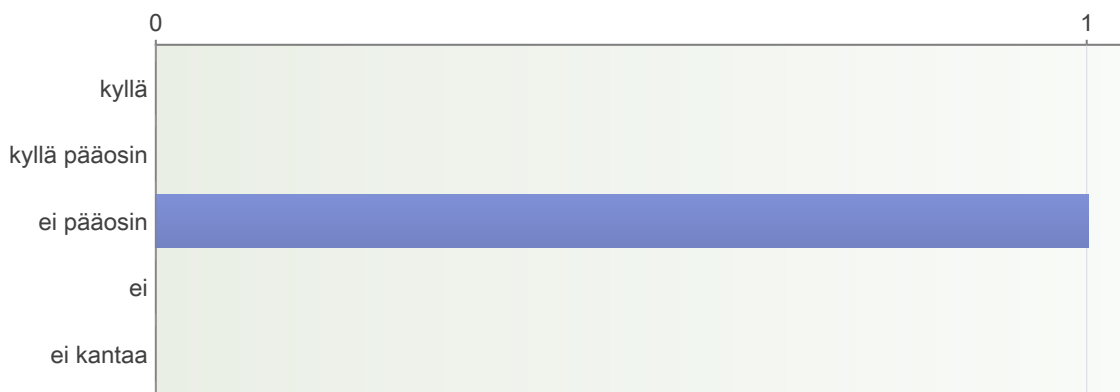

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ja palvelulaitoksen perustaminen lisäävät hallintoa ja hallintokustannuksia. Päteviä syitä tai perusteluja sille, miksi tilaaja-tuottaja –malliin on päädytty, ei ole esitysluonnoksessa kerrottu. Ruokolahden kunta ei usko, että ehdotettu malli olisi paras tapa vastata uudistuksen tavoitteisiin. Organisaatorajojen lisääminen johtaa usein niiden väliseen kitkaan ja perusidea asiakkaan palvelemisesta katoaa organisaatioiden oman aseman varjeluun. Sote-uudistuksessa pitäisi keskittyä enemmän siihen, miten asiakasta palvelee tehokkaasti, joustavasti ja mahdollisimman vähällä byrokratialla. Silloin maakunnalla on oltava mahdollisuus päättää itsenäisesti johtamismallistaan.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista on pohjoismaisessa hyvinvointivaltiojärjestelmässä huolehdittu pääosin verovaroin rahoitetussa palvelujärjestelmässä muun kuin taloudellisen voiton tavoittelun mielessä. Kun sosiaali- ja terveyspalvelujen yhtiöittämistä perustellaan toimimisella kilpailutilanteessa markkinoilla, yritystoiminnan lähtökohdat nousevat painavammiksi perusteiksi kuin muut sosiaali- ja terveydenhuollon arvot. Yhtiöittämisen tavoitteena on saada aikaan kustannustehokkuutta. Yhtiöittäminen lisää palvelujen tuottamisen kustannustietoisuutta ja ymmärrystä hinnanmuodostuksesta. Suomalainen julkinen terveydenhuolto ei kansainvälisissä vertailuissa ole osoittautunut tehottomaksi tai kustannuksiltaan kestäättömäksi, mutta palvelutarpeen kasvu väestön ikääntyessä aiheuttaa kustannusten kasvua. Palvelutuotannon nykyisiin mm. julkisen sektorin lääkäripulasta johtuviin ongelmakohtiin voitaisiin yksinkertaisemmin ja nopeammin vastata esimerkiksi palvelusetelijärjestelmää laajentamalla kuin yhtiöittämällä julkisen sektorin palvelutuotantoa. Teknisesti yhtiöittäminen voidaan toteuttaa nopeasti, mutta palvelujen tuotteistaminen ja markkinoilla toimiminen vaativat pidemmän siirtymäajan. Jos maakuntien yhtiöt eivät menesty markkinoilla, suuret terveyspalveluyhtiöt todennäköisesti valtaavat markkinat. Siksi olisikin tarpeen, että yhtiöittämisvelvollisuudelle annettaisiin esiettyä pidempi siirtymäaika, esim. vuoden 2022 loppuun saakka. Kuten aiemmissa vastauksissa on tuotu ilmi, monituottajamalli erilaisine palveluntuottajaorganisaatioineen tekee sote-palvelujen kokonaisuudesta vaikeasti hallittavan ja palveluketjuiltaan epäselvän. Yhtiöiden viranomaisesta poikkeava asema voi toiminnan ohjauksen näkökulmasta muodostua ongelmaksi. Se, että kunnat eivät voisi perustaa tai omistaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita tuottavia yhtiöitä, on tarpeeton rajoitus. Jos tarvittavat resurssit, osaaminen ja kilpailukyky on mahdollista taata, myös kuntien yhtiöiden tulisi voida toimia

"kilpailutilanteessa markkinoilla" muiden palveluntarjoajien joukossa.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

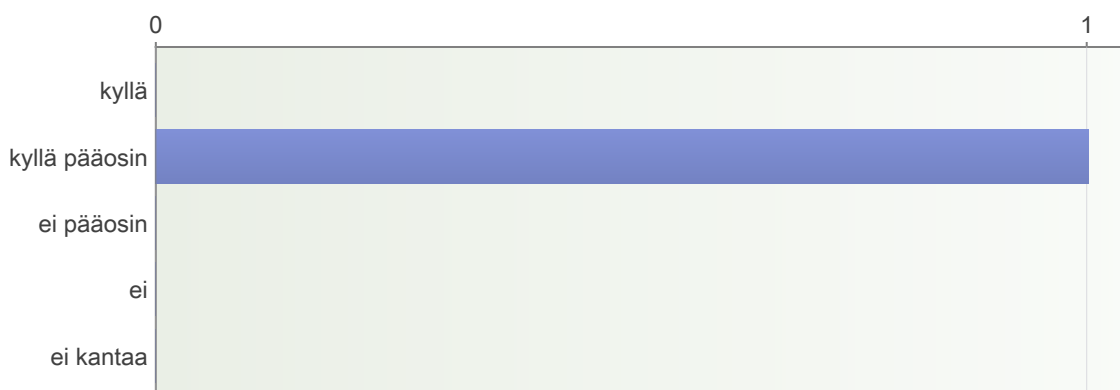
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

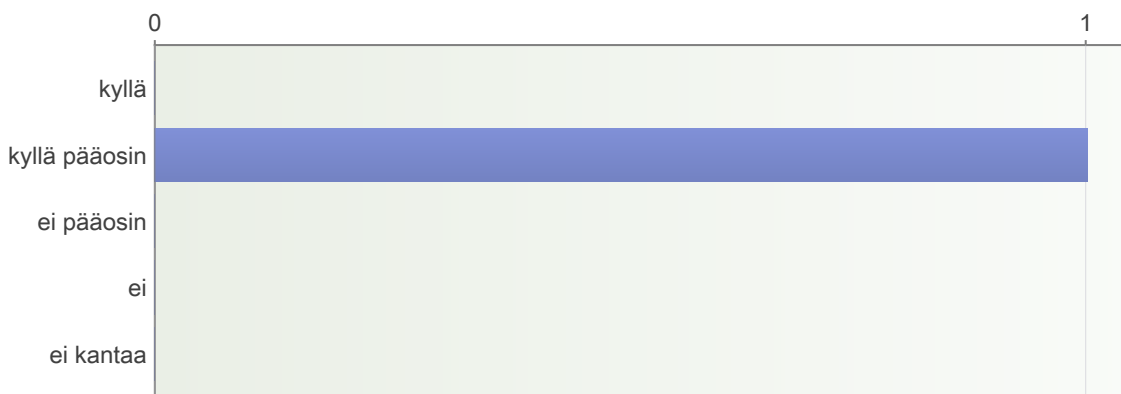

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väliaikaishallinto ja siihen liittyvät valtuudet on määritelty riittävällä tasolla. Maakunta voi itse päättää organisoinnista ja tarvittaessa myös poliittisesta ohjauksesta. Maakuntahallinnon perustamiseen tarvittavien omaisuuden, sopimuksiin, lainoihin, henkilöstöön ym. selvitystöiden kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

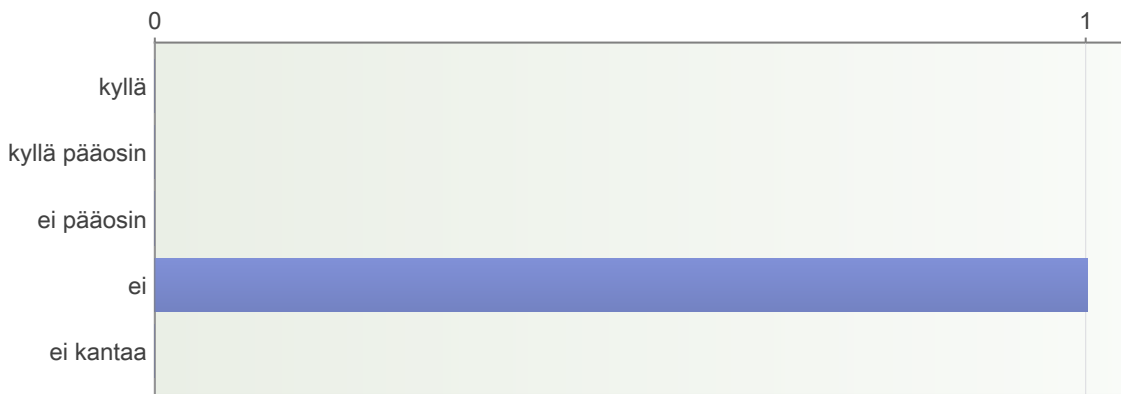

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Etelä-Karjalassa on maakunnallisesti toimivia tukipalveluyhtiöitä, jotka tuottavat palveluita kunnille ja kuntayhtymille. Mikäli näitä tukipalveluyhtiöitä ei olisi, vastaavanlaisia tehtäviä hoitava henkilöstö olisi kunnissa ja siirtyisi liikkeenluovutuksen periaatteella maakuntaan. Tällaisten tukipalveluyhtiöiden ja niiden henkilöstön tilannetta ei ole selvennetty. Henkilöstöä ei esityksessä käsitellä tasa-arvoisesti muuhun henkilökuntaan nähden.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Kuntien näkökulmasta ei voi olla hyväksyttävää, että omaisuus siirtyy uudelle organisaatiolle, mutta velat ja vastuut jäävät vanhalle organisaatiolle. Pääperiaatteena tulee olla, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötärpeeseen. Vuokrausmallissa vaarana on, että tehdyt pitkän tähtäimen investoinnit jäävät kolmen vuoden jälkeen edelleen katettaviksi, mutta ilman tulorahoitusta.

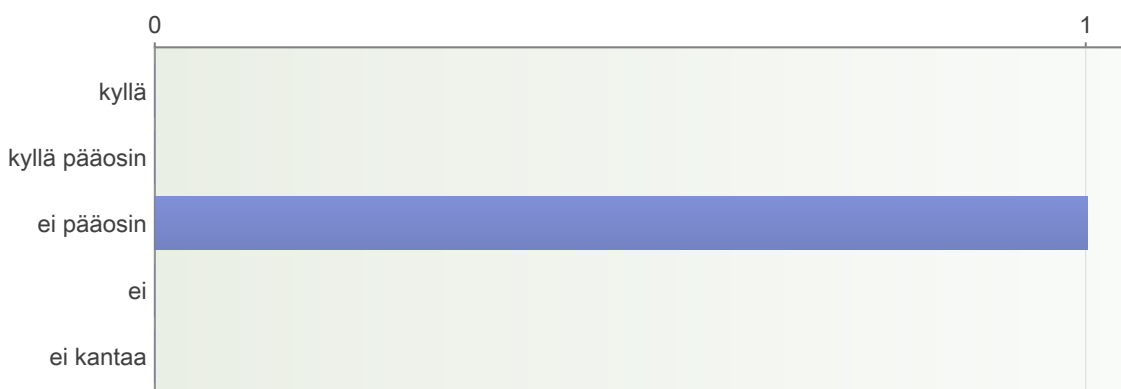
24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esityksessä on korjattava vuokrausajan siirtymäkauden pituudeksi vähintään viisi vuotta. Siirtymäkauden jälkeenkin kunnille jäävistä kiinteistöistä ei saa aiheutua kunnille taloudellisia vaikeuksia, vaan negatiiviset vaikutukset tulee kompensoida esimerkiksi avustuksilla ja hajauttamalla kiinteistöriskiä kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle. Kompensaation rahoittaminen on tehtävä muuten kuin vähentämällä kuntien yleistä valtionosuutta. Omaisuusjärjestelyiden vaihtoehtoisia toteuttamistapoja olisi vielä syytä tutkia. Kuntien ja kuntayhtymien kaikki sote-kiinteistöt voitaisiin esimerkiksi siirtää maakunnille ja myöhemmin toimitilayhtiöön tai kunnat ja kuntayhtymät voisivat perustaa yhteisen toimitilayhtiön.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

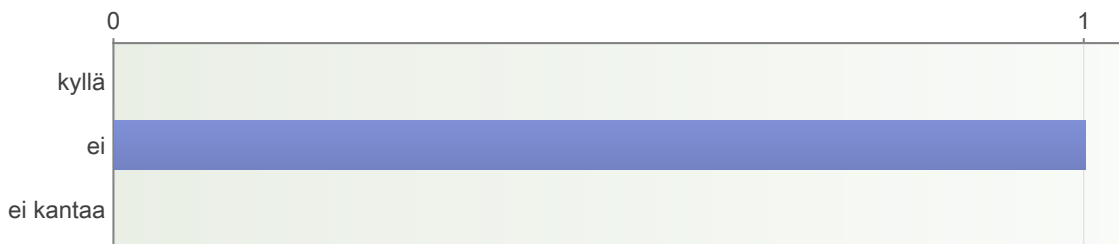

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kunnan jäsenten kannalta tavoite siitä, että uudistuksen vuoksi kenenkään verorasitus ei kasva, on tietenkin oikea. Ehdotettu kuntien tasasuuruinen tuloveroprosentin alentaminen kaventaa kuitenkin itsehallinnollista päätösvaltaa, ja tuottaa ongelmia tapauksissa, joissa tuloveroprosenttia pitäisi nostaa jostain muusta syystä kuin maakuntauudistuksesta. Kun kuntien tulot laskevat suhteessa kuntien velkamäärään, suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa. Lainanhoitokustannukset kohoavat ja korkoriski nousee. Voi olla, että kunnat varmistavat kantokykyään korottamalla veroja vuonna 2018 ennen veroprosentin korottamiseen esitettyjen rajoitusten voimaantuloa.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

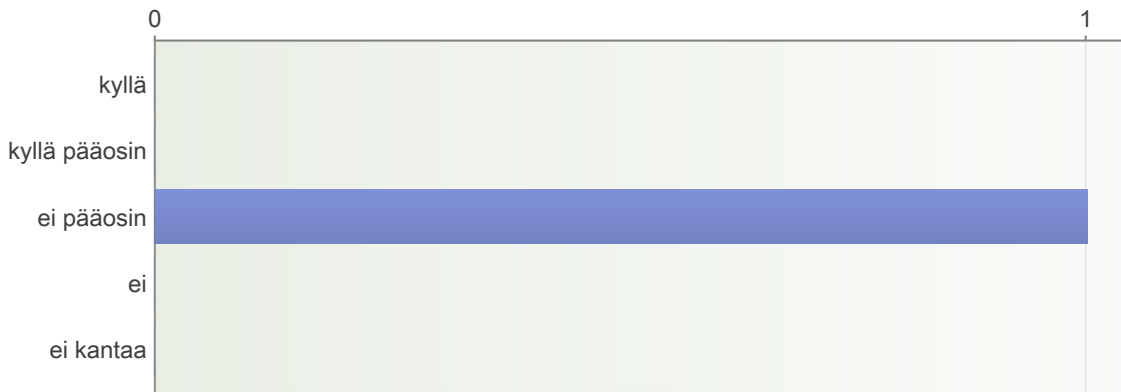
- Yhtiöittämiselle esitetty aikaraja on liian lyhyt ja sitä pitäisi jatkaa ainakin vuoden 2022 loppuun saakka (ks. vastaukset kysymykseen 15).

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

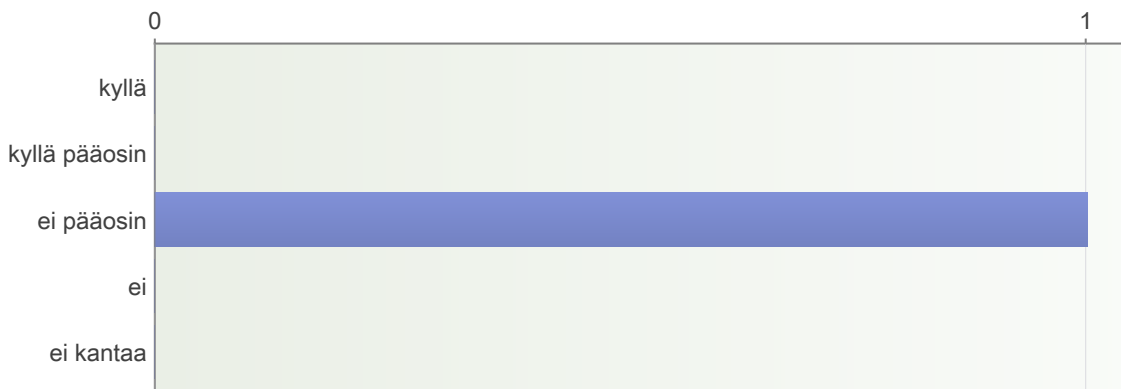

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kun maakuntien rahoitus on pääasiassa valtionrahoitusta, niistä muotoutuu tiukan ohjauksen vuoksi valtionhallinnon jatkeita. Aidon itsehallinnollisen aseman tunnuspiirteisiin kuuluisi verotusoikeus, mikä olisi toteutettava uudistuksen myöhemmässä vaiheessa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

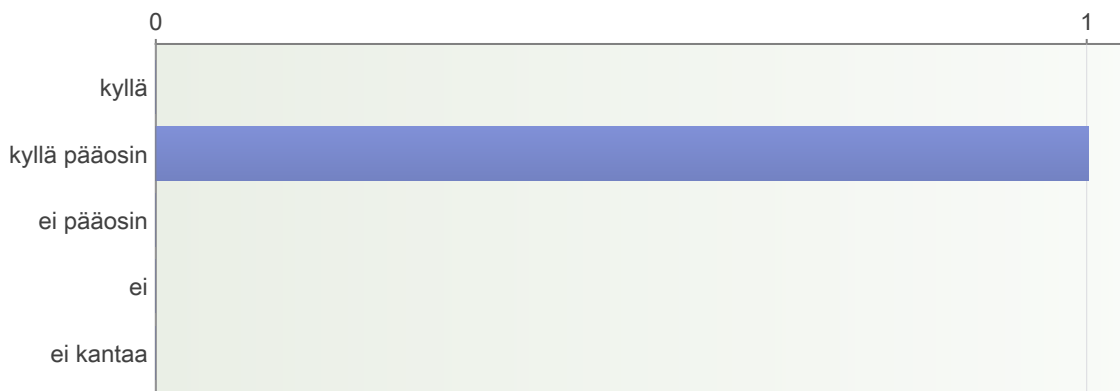

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien tulojen riittävyys suhteessa tehtäviin ja velvoitteisiin tulee turvata rahoitusperiaatteen mukaisesti. Rahoituslain rajoite maakuntien rahoitukselle maakuntaindeksiin sitomisen muodossa sekä maakuntalaissa olevat alijäämän kattamisveloitteet ja arviointimenettelykriteerit eivät tue tätä periaatetta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

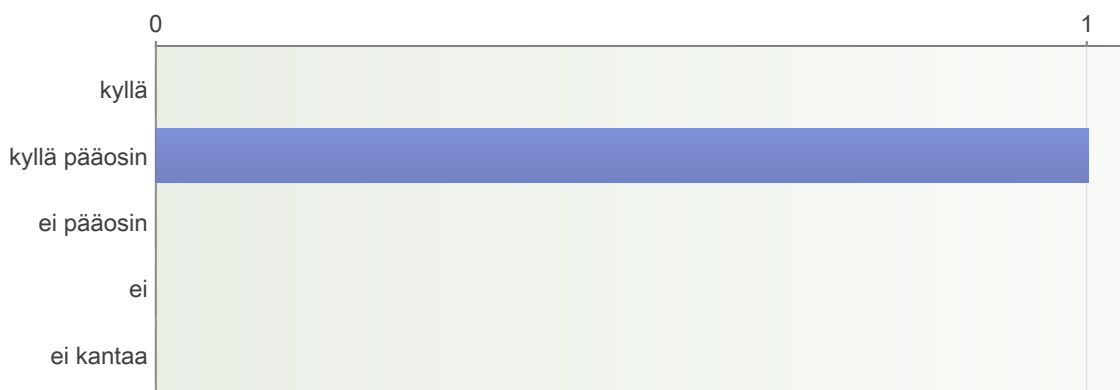

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Nyt lausuttavana olevasta lakiehdotuksista puuttuvat rahoitukseen vaikuttavat valinnanvapausmalli ja monikanavarahoituksen purkaminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kriteerin määräytymisperusteet ovat kertoimen painoarvoon nähden jossain määrin epäselvät. Kertoimen painoarvoa maakuntien rahoituksessa ei ole syytä ainakaan lisätä.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Siirtymäaika on riittävä, joskin kokonaisrahoituksen muodostumisen kaikki osatekijät eivät vielä ole selvillä.

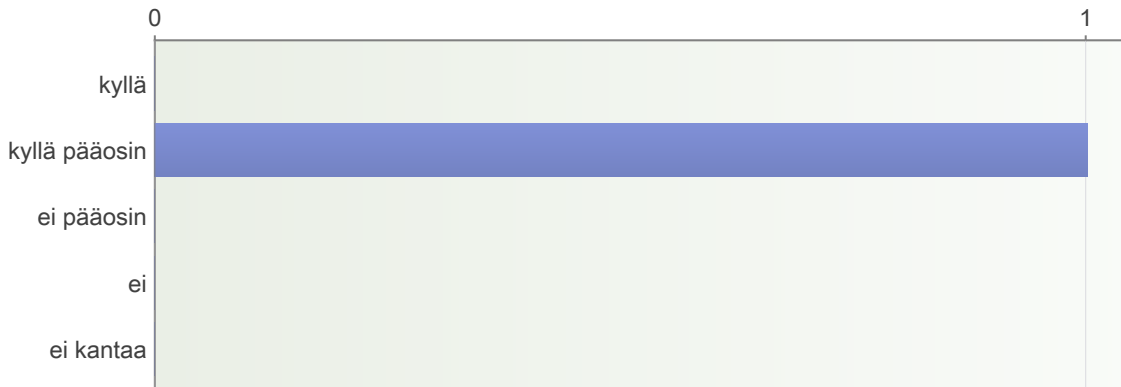

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?
(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

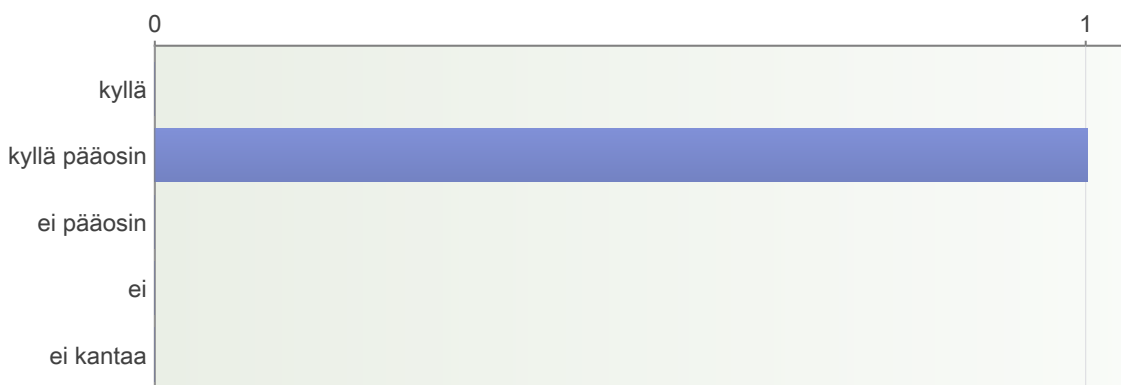
- Maakuntajaon muuttamisen menettelystä Ruokolahden kunnalla ei ole muutoin huomauttamista, mutta laissa olisi otettava huomioon tilanne, jossa maakunnan kaikki kunnat yhdistyvät yhdeksi kunnaksi. Maakunnan ja kuntien hallinnon ja toimivallan yhdistämiselle pitää olla lain sallima mahdollisuus. Oma kysymyksensä on maakuntajaon muuttaminen pakkoliitoksin maakuntien arviointimenettelyn seurauksena. Arviointimenettelyn aloittamisen kynnyks on matala, ja maakunnat voivat joutua menettelyyn suhteellisen nopeasti.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

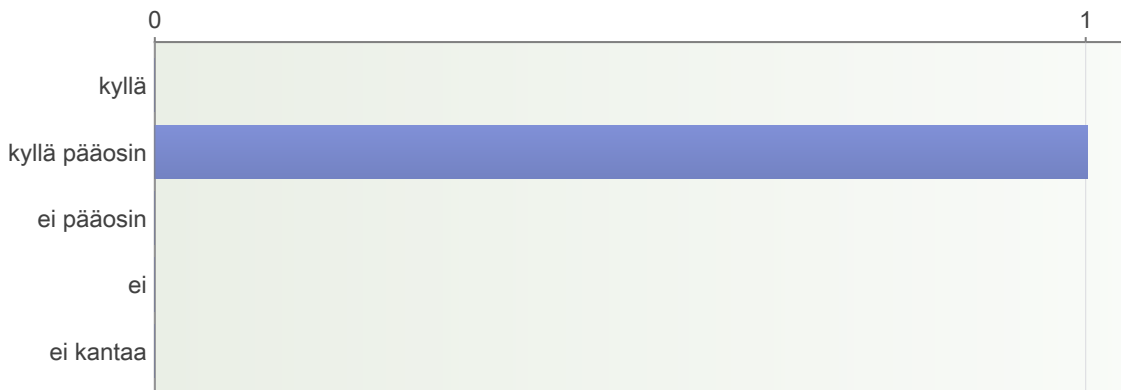

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Esityksessä ehdotetut taseusjärjestelyt ovat kannatettavia. On kuitenkin vaikea arvioida, millaiseksi kuntien tilanne muodostuu etenkin siirtymäajan jälkeen. Kun valtiosuusjärjestelmästä tulee muutoksen vuoksi erittäin monimutkainen ja sen tarkoitus muuttuu kuntien välisten kustannus-, tarve- ja tulopohjan erojen tasaamisesta maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaamiseen, koko järjestelmä vaatii välittömästi aloitettavaa uudistamista.

36. 34. Ovatko valtiosuusstandardit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -standardi) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuusstandardista, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuusstandardista 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

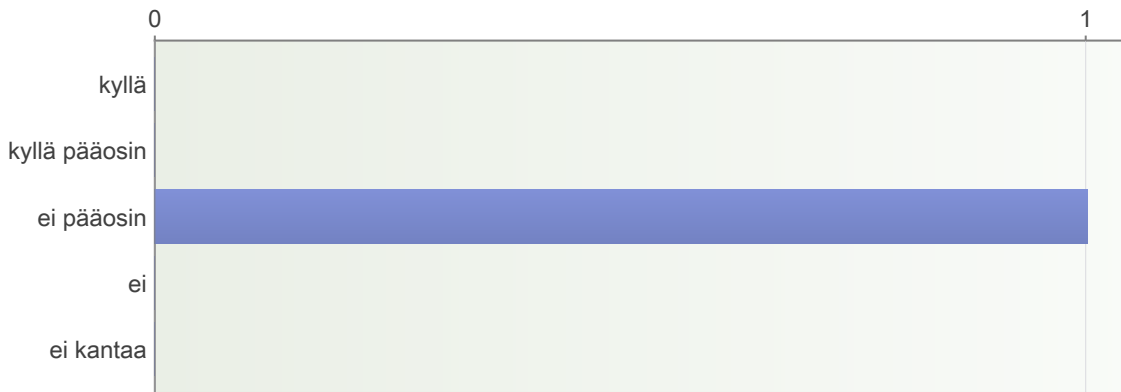
- Ks. vastaus kysymykseen 28.

37. 35. Vapamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtiosuusstandardien kokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

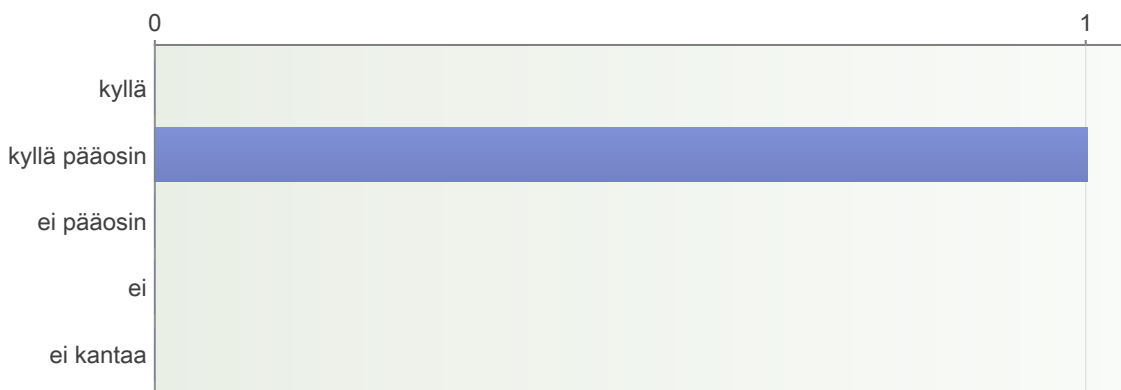
- Kun rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksella, ongelmakohdat liittyvät maakuntien itsehallinnolliseen asemaan sekä järjestelmän kannustavuuteen. Maakuntien oma verotusoikeus olisi poliittisen päätöksenteon vastuunkannon kannalta parempi vaihtoehto ja itsehallinnon tunnuspiirre. Kunnallisveroprosenttien alentaminen 12,30 prosenttiyksiköllä edellyttää kunnallisveron efektiivisyyden parantamista siirtämällä kunnallisveroista tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Kiinteistöverotuottojen leikkaaminen 50 %:lla vähentää kannustimia kuntien elinvoiman kehittämiseen. Varainsiirtoverotuksessa on huomioitava se, ettei kunnille aiheudu veroseuraamuksia omaisuusjärjestelyissä.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

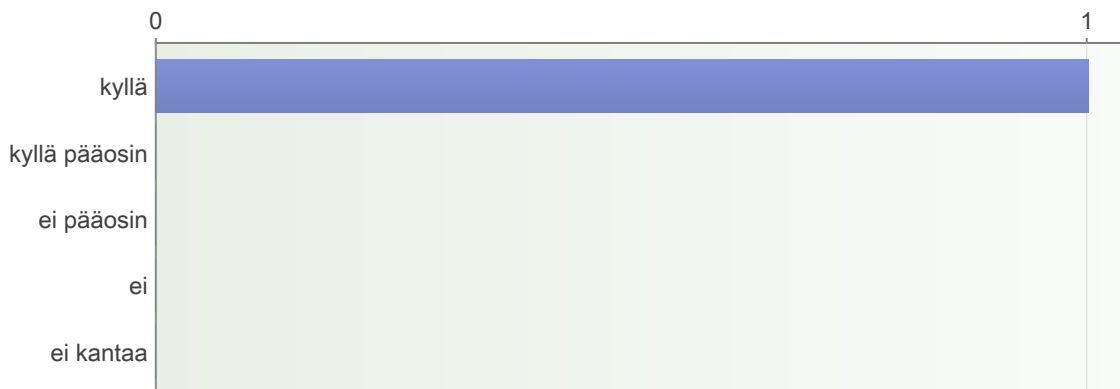

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Henkilöstön asemaa ja työnantajaedunvalvontaa koskevat järjestelyt ovat kannatettavia, jos myös kuntien tukipalveluyhtiöiden henkilöstöä käsitellään siirtyvänä henkilöstönä.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Kuntien eläkevakuutus KEVA toimisi maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen henkilöstön eläkevakuuttajana. Myös konserniyritysten eläkevakuuttaja voi olla Keva. Ehdotukset ovat kannatettavia.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen yhteydessä olisi pohdittava myös kuntien roolia ja merkitystä asukkaiden itsehallinnollisena yhteisönä. Kunnan tehtävien hoitaminen uudistuksen jälkeen kunnalle jäävillä resursseilla taloudellisen aseman muutokset huomioiden voi johtaa syventyvään kuntayhteistyöhön ja lopulta kuntarakenteen muutoksiin. Normien purku olisi välttämätöntä, jotta hallinnolliset vaatimukset täyttävä toiminta olisi tarkoituksenmukaista järjestää monen yksittäisen kunnan omassa organisaatiossa.

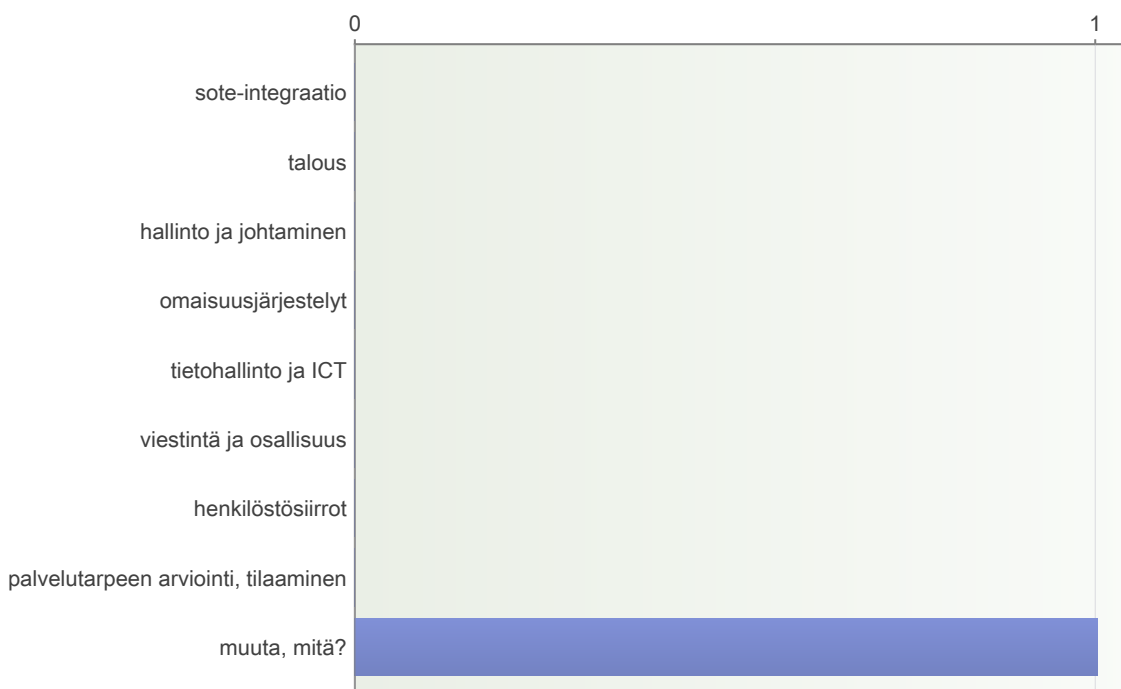
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Tehtävistä suoriutuminen on hyvin pitkälle riippuvainen valtion toimista. Valtion tiukan ohjauksen alla säästötavoitteen toteuttaminen, alijäämien kattamisvelvoite ja arviointimenettelyn kriteerit, lainanottomahdollisuuksien rajoittaminen sekä toimintavapauden rajoitukset palvelutuotannossa sanelevat maakuntien taloudelliset reunaehdot. Kun maakunnilla ei ole omaa verotusoikeutta, mahdollisuudet tehdä taloutta koskevia ratkaisuja ovat melko pienet.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lausunnon antaminen valmistelusta, jossa mm. maakuntalain 6 §:ssä lueteltuja tehtäväalueita koskeva erityislainsäädäntö, monikanavarahoituksen purkamiseen, valinnanvapauslainsäädäntöön ja palvelukeskusten toimintaan liittyvät kysymykset ovat auki tai valmistelussa, on hyvin epäkiitollista.

Maakuntia, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää ja pelastustoimea koskevalla lakipaketilla on vahva keskinäisriippuvuus ja niiden uudistamista tuleekin tarkastella samanaikaisesti. Uudistuksen toiminnallisia ja erityisesti taloudellisia seurannaisvaikutuksia ei kuitenkaan pystytä kokonaisuudessaan arvioimaan eli onko uudistus eri organisaatioiden kokonaisedun kannalta hyödyllinen. Uudistus on kuvattu toimija(organisaatio)-lähtöisesti eikä asiakkaan (kansalaisen) kannalta tarkastellen. Uudistukseen sisältyy myös valtavia riskejä erityisesti huomioiden tavoiteltujen uudistusten keskinäisriippuvuus ja tiukka aikataulu. Uudistus myös pääosin hävittää kunnallisen autonomian, joka on ollut suomalaisen kuntakeskeisen paikallisen päätöksenteon ydintä. Nyt valta siirtyy maakunnille, jotka ovat kuitenkin tiukassa keskushallinnon talousohjauksessa. On myös syytä kysyä erityisesti väestömäärältään ja pinta-alaltaan pienimmissä maakunnissa (esimerkkinä Etelä-Karjala), onko mielekästä verovaroin ylläpitää kahta hallintokoneistoa, siis kuntien ja maakuntahallinnon vai voisiko maakuntahallinto vielä esitettyäkin laajemmin hoitaa kuntiin jääviä tehtäviä.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- HUOM! Kysymyksen 43 vastaus (avotila puuttui jopa vaihtoehdosta i): Yksittäisen kunnan vastaus ei ole merkitsevä, vaan maakunnassa alueellisen toteutuksen valmistelussa on arvioitava valtakunnallisen tuen tarve.